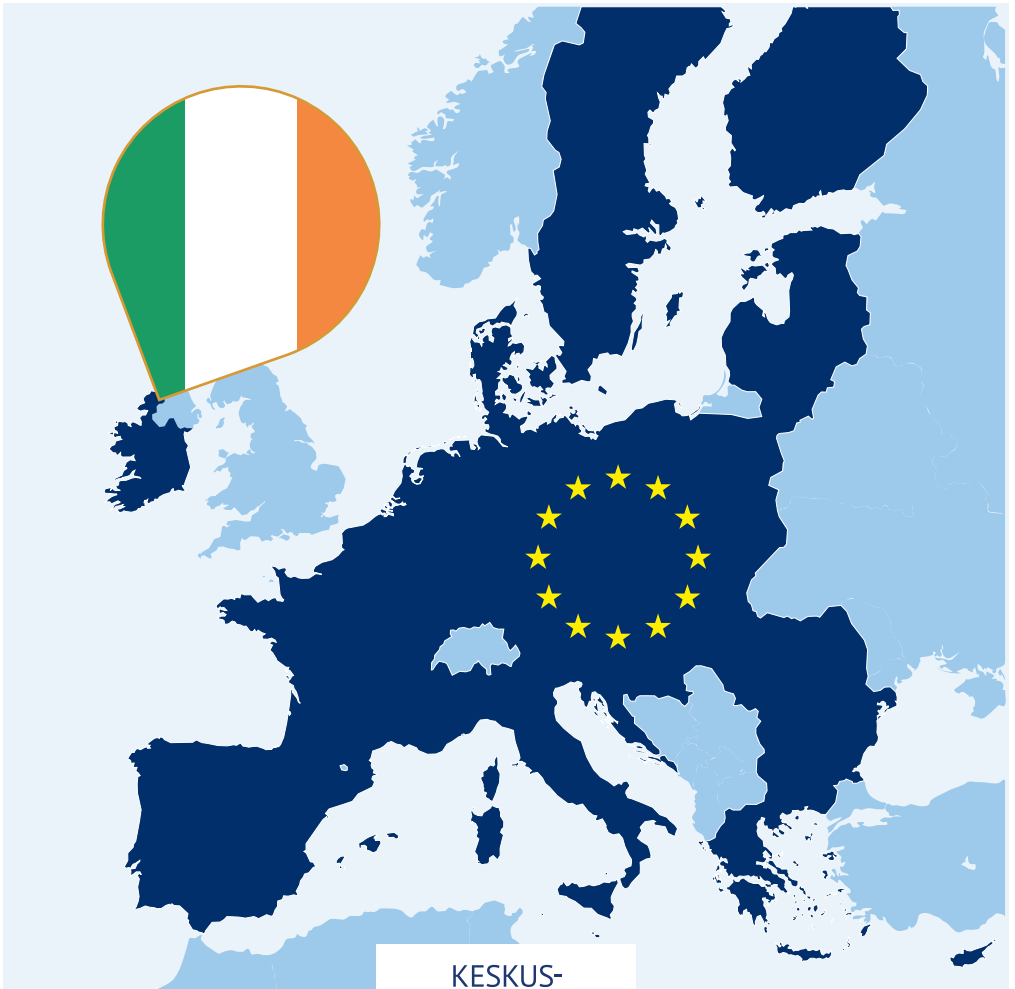

Kilpailukyky ja kasvu Euroopassa

Irlannin EU-puheenjohtajuuskausi

KESÄKUU 2026

EU-KATSAUS

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Irlanti toimii Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajana heinäkuun alusta joulukuun loppuun vuonna 2026.

Keskuskauppakamarin EU-katsaus sisältää kirjoituksia Irlannin puheenjohtajuuskauden keskeisistä tavoitteista sekä muista yritysten kannalta keskeisistä ajankohtaisista EU-asioista. Katsauksen tarkoituksena on välittää yrityksille ajankohtaista tietoa EU:n agendasta ja kehityssuunnista.

Keskuskauppakamarin EU-katsaus julkaistaan kaksi kertaa vuodessa Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajuuden vaihtuessa. Neuvoston puheenjohtajuus kiertää EU:n jäsenmaiden kesken puolen vuoden välein.

Puheenjohtajuutta hoitavat jäsenmaat tekevät tiivistä yhteistyötä kolmen maan ryhmissä eli ”puheenjohtajakolmikoina”. Tämänhetkisen puheenjohtajakolmikron muodostavat Irlanti, Liettua ja Kreikka. Puheenjohtajakolmikko asettaa pitkän aikavälin tavoitteet ja laatii yhteisen ohjelman. Tämän ohjelman pohjalta kukin kolmesta maasta laatii oman yksityiskohtaisemman puolivuotishjelmansa.

SISÄLTÖ

INTIA MÄÄRITTÄÄ NYT EUROOPAN KAUPPAPOLITIIKAN SUUNNAN	5
VAURASTUNUT JA INVESTOIVA IRLANTI VALMISTAUTUU EU-PUHEENJOHTAJUUSKAUTEENSA	7
KILPAILUKYVYN MERKITYKSESTÄ KÄYDÄÄN EU:SSA KOVAA KILPAILUA – LAINSÄÄDÄNTÖTYÖN VAUHTI KIIHTYY IRLANNIN PUHEENJOHTAJUUSKAUDELLA	9
EU:N RAHOITUSKEHYKSEN VALMISTELU VUOSILLE 2028–2034 ETENEE	11
EU INC. – UUSI EU-YHTIÖMUOTO KANSALLISTEN YHTIÖMUOTOJEN RINNALLE	19

INTIA MÄÄRITTÄÄ NYT EUROOPAN KAUPPOLIITIKAN SUUNNAN

Intia ei ole enää tulevaisuuden lupaus. Se on jo nyt yksi globaalin talouskasvun keskeisistä vetureista ja nopeasti nouseva geopolittinen toimija. Maailman väkirikkaimpana maana ja voimakkaasti kasvavana taloutena se määrittää yhä enemmän sitä, mihin suuntaan kansainvälinen kauppa ja investoinnit liikkuvat.

EU:n ja Intian välisen vapaakauppasopimuksen neuvottelujen päättäminen alkuvuonna oli siksi enemmän kuin yksittäinen kauppapolitiittinen onnistuminen. Se oli osoitus siitä, että Eurooppa kykenee edelleen etenemään suurissa strategisissa kokonaisuuksissa myös tilanteessa, jossa kansainvälinen toimintaympäristö on kiristynyt.

Intian merkitys ei rajoitu markkinakokoon. Se on keskeinen osa laajempaa muutosta, jossa talous, turvallisuus ja teknologia kietoutuvat yhteen. Euroopalle Intia tarjoaa kumppanuuden, joka vahvistaa asemaa maailmassa, jossa riippuvuuksia halutaan hajauttaa ja uusia tasapainoja rakennetaan.

Samaan aikaan EU:n kauppapolitiikassa on nähtävissä laajempi liike. Mercosur-sopimus on solmittu, Australian kanssa on saavutettu ratkaisu ja Aasiassa avautuu uusia yhteistyömahdollisuuksia. Näitä yhdistää yksi tekijä: Eurooppa hakee aktiivisesti kasvua ja vaikutusvaltaa avaamalla markkinoita aikana, jolloin protektionismi on monin paikoin vahvistumassa.

Keskeinen kysymys on nyt toimeenpano. Kauppasopimusten todellinen merkitys ei synny neuvottelupöydässä, vaan siinä, kuinka nopeasti yritykset pystyvät hyödyntämään uusia markkinoita ja parempia kaupan ehtoja. Tullien poistuminen, sääntelyn selkiytyminen ja markkinoille pääsyn paraneminen ovat ratkaisevia tekijöitä investointien ja viennin näkökulmasta.

Juho Romakkaniemi
toimitusjohtaja,
Keskuskauppakamari

Kuva: Liisa Takala

Suomelle Intia on erityisen kiinnostava juuri tässä vaiheessa. Kysyntä kohdistuu aloihin, joissa suomalaisilla yrityksillä on vahva kilpailukyky: teollisuuteen, puhtaaseen energiaan, infrastruktuuriin ja digitalisaatioon. Kyse ei ole yksittäisistä kaupoista, vaan mahdollisuudesta rakentaa pitkäjänteistä läsnäoloa markkinassa, joka kasvaa maailman keskiarvoa nopeammin.

Kaupppolitiikan rooli on samalla muuttunut. Se ei ole enää rajattu osa EU:n ulkosuhteita, vaan keskeinen väline kilpailukyvyn, kasvun ja geopoliittisen vaikutusvallan vahvistamisessa. Siksi on tärkeää, että käynnissä oleva vauhti säilyy: sopimuksia viedään eteenpäin, mutta ennen kaikkea niitä hyödynnetään määrätietoisesti.

Intia on tässä kehityksessä avainkumppani. Sen kautta avautuvat markkinat, investoinnit ja uudet arvoketjut ovat suoraan kytköksissä Euroopan talouskasvuun ja Suomen vientinäkymiin tulevina vuosina.

VAURASTUNUT JA INVESTOIVA IRLANTI VALMISTAUTUU EU- PUHEENJOHTAJUUSKAUTEENSA

Irlanti on valinnut EU-puheenjohtajuuskautensa prioriteeteiksi unionin kilpailukyvyyn vahvistamisen, turvallisuuden ja kriisikestävyyden parantamisen sekä eurooppalaisten arvojen ja demokraattisen yhteistyön vahvistamisen. Näiden teemojen kautta Irlanti pyrkii rakentamaan vahvempaa, vakaampaa ja globaalisti kilpailukykyisempää unionia.

Irlanti ja Suomi ovat EU-politiikoissaan vahvasti samanmielisiä ja Suomen on helppoa tukea Irlannin prioriteetteja Euroopan kilpailukyvyyn, turvallisuuden ja demokratian vahvistamisesta. Irlanti on todennut, että kilpailukyvyyn parantaminen on välttämätöntä Euroopan unionin vaurauden ja hyvinvoinnin takaamiseksi. Maa jatkaa sotilaallista puolueettomuutta, mutta katsoo, että Euroopan turvallisuuden ja puolustuskyvyyn sekä resilienssin vahvistaminen on elintärkeää Euroopan unionin tulevaisuuden takaamiseksi. Irlanti katsoo myös, että yhteisten demokraattisten rajojen puolustaminen on noussut unionin tulevaisuuden kannalta entistä keskeisempään asemaan.

Käsillä olevista teemoista erityisesti kilpailukyvyyn parantamisen saralla useiden Kyproksen kaudella sovittujen linjausten toimeenpanon käynnistäminen ja edistäminen on nyt Irlannin kokeneissa käsissä. Myös neuvotteluissa unionin monivuotisesta rahoituskehiksestä pyritään saamaan merkittävää edistystä Irlannin puheenjohtajuuskaudella. Irlanti suhtautuu myönteisesti EU:n laajentumisen ja pyrkii saamaan edistystä aikaan useampien hakijamaiden osalta puheenjohtajuuskaudellaan.

Leena Gardemeister
edustuston päällikkö
Suomen Dublinin-
suurlähetystö

Tekoälyhuippukokous vauhdittaa eurooppalaista kehitystä

Irlanti haluaa vahvistaa EU:n asemaa tekoälyn, datan ja teknologian globaalina johtajana. Dublinissa lokakuussa järjestettävä kansainvälinen AI-huippukokous on yksi Irlannin puheenjohtajuuskauden keskeisiä tapahtumia. Se kokoaa yhteen päätöksentekijät, yritykset ja sijoittajat keskustelemaan tekoälyn hyödyntämisestä talouskasvun ajurina. Huippukokous toimii käytännön yhteistyöalustana, jossa tarkastellaan tekoälyn sääntelyä, investointeja ja osaamista sekä pyritään esittämään konkreettisia esimerkkejä teknologiasta liiketoiminnan kehittämisessä. Tästä käynnistyy Euroopan unionin virallinen tekoälykuukausi.

Syksyn näkyvin laajin tapahtuma on Irlannin puheenjohtajuuskauden yhteydessä järjestettävä Euroopan poliittisen yhteisön kokous Dublinissa marraskuussa. EPY kokoaa yhteen laajan joukon eurooppalaisia johtajia lähes 50 valtiosta. Kokouksesta tulee suurin kansainvälinen tapahtuma, joka on koskaan järjestetty Irlannissa. Se toimii keskeisenä foorumina Euroopan turvallisuutta, taloudellista yhteistyötä ja geopolitiittista tilannetta koskeville keskusteluille.

Puheenjohtajuustrio tuo jatkuvuutta

Irlannin kausi käynnistää uuden puheenjohtajuustrion yhdessä Liettuan ja Kreikan kanssa. Trio laatii 18 kuukauden yhteisen ohjelman, joka ohjaa EU:n työtä pidemmällä aikavälillä. Trion tavoitteena on vahvistaa Euroopan kilpailukykyä, edistää vihreää ja digitaalista siirtymää sekä parantaa EU:n turvallisuutta ja kriisinsietokykyä. Samalla se pyrkii varmistamaan jatkuvuuden keskeisissä lainsäädäntöhankkeissa.

KILPAILUKYVYN MERKITYKSESTÄ KÄYDÄÄN EU:SSA KOVAA KILPAILUA – LAINSÄÄDÄNTÖTYÖN VAUHTI KIIHTYY IRLANNIN PUHEENJOHTAJUUSKAUDELLA

Euroopassa järjestetään vuoteen 2028 mennessä jopa 18 parlamenttivaalit, joissa jäsenvaltiot asemoivat uudelleen suuntaansa myös EU:n jäseninä. Geopolitiikan muutos pakottaa EU:ta uudistumaan. COVID19-pandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, transatlanttisen suhteen muutos, Kiinan vahvistuminen on muuttanut maailmaa ympärillämme. EU vastaa muutokseen uudistamalla lainsäädäntöään. Taloudellisen turvallisuuden ja teknologisen suvereniteetin vahvistamisen tarpeesta ollaan yleisellä tasolla yhtä mieltä, mutta keinot jakavat näkemyksiä.

Muutosta toteutetaan muun muassa EU:n kilpailukyky politiikalla, jonka suunnasta ja sisällöstä käydään Brysselissä kovaa kilpailua.

Kauppapolitiikassa etsitään uudenlaisia strategisia kumppanuuksia, mikä kytkeytyy kilpailukyky politiikkaan esimerkiksi Made with Europe suuntauksen kautta. Sen myötä EU:n kauppakumppanit saavat muita parempaa kohtelua myös sen teollisuuspolitiikassa.

Ursula von der Leyenin toisen komission kausi on edennyt vaiheeseen, jossa lainsäädäntötyö pääsee toden teolla vauhtiin Irlannin EU-puheenjohtajuuskaudella. Hiljattain julkaistuun One Europe One Market -tiekarttaan on listattu lakihankkeet, joiden käsittelyä lainsäätäjät priorisoivat EU:n kilpailukyvyyn vahvistamiseksi. Näitä hyvin merkittäviä lainsäädäntömuutoksia halutaan viedä maaliin nopealla aikataululla, osa jo vuoden 2026 loppuun mennessä. Irlannin puheenjohtajuuskaudella vauhti tulee kiihtymään ja pysymään kovana myös Liettuan ja Kreikan kausilla, ja epäilemättä komission kauden loppuun asti kesään 2029 saakka. Tulevan puolentoistavuoden aikana solmitaan myös sopu EU:n monivuotisesta rahoituskehiksestä 2028–2025 sekä sen sisältöjen kuten uuden kilpailukykyrahaston ja Horisontti Eurooppa-tutkimusohjelman sisällöstä.

Matias Kallio
erityisasiantuntija
Mertens, Suomen
pysyvä edustusto
Euroopan unionissa

Vaikka EU:n viimeisin lippulaiva on ollut lainsäädännön yksinkertaistaminen, uutta lainsäädäntöä on luvassa paljon. Neuvottelut EU:n teollisuutta kiihdyttävästä asetuksesta (IAA, Industrial Accelerator Act) ovat jo täydessä vauhdissa. Päätöksentekopöydällä olevat ehdotukset tulevat voimaan astuessaan muokkaamaan merkittävästi julkisen rahoituksen, julkisten hankintojen, lupamenettelyjen ja ulkomaisten investointien ehtoja. EU pyrkii luomaan oman yhtiöoikeusmallin, EU Incin, ja niin sanotun 28. regiimin, ja purkamaan näin kasvuyrityksiltä sisämarkkinoiden esteitä uudella innovatiivisella tavalla.

Tele- ja digialalla uudistetaan taajuuksia ja televerkkoja sekä kyberturvallisuutta, tekoälyä ja siruja koskevat lait. Energia- ja ilmastolainsäädännön remontti 2040-luvulle alkaa pian päästökaupan uudistuksella ja jatkuu uusiutuvan energian, hiilinielujen ja merenkulun ja ilmailun säännösten uudistamisella. Samalla päivitetään tavoitteet, säännöt ja mahdolliset kannusteet mm. vedyn ja sähköpolttoaineiden tuottamiselle sekä teknologisten ja luonnon hiilinielujen osuudelle.

Nämä ovat esimerkkejä muutoksista, joita tietä kartta sisältää ja jotka luovat tulevaisuuden investointiympäristön. EU:n kilpailukyky politiikan linjaa vedetään näissä neuvotteluissa jäsenvaltioiden, parlamentin ja komission edustajien kesken eri tasoilla työryhmistä, kokouksiin, istuntoihin ja trilogeihin. Prosesseihin pyrkii vaikuttamaan laaja joukko sidosryhmiä eri maiden yrityksistä teollisuusliittoihin, ammattijärjestöihin ja EU:n ulkopuolisiin toimijoihin.

Käynnissä on kilpailu EU:n kilpailukykyyn suunnasta ja merkityksestä. Onkin erittäin tärkeää pitää ääntä Suomen ja Euroopan kilpailukykyä vahvistavien tekijöiden puolesta. Eurooppalainen keskustelu tarvitsee argumentteja huippuosaamiseen ja ekselenssiin pohjautuvan tutkimuksen, sisämarkkinoiden esteiden purkamisen, avoimen ja sääntöperustaisen kansainvälisen kaupan, vihreän siirtymän ja yksinkertaisen ja ennustettavan lainsäädäntöympäristön puolesta, joita meillä pidetään kilpailukykyyn perusasioina.

Toisenlaisiakin ääniä kuuluu keskustelussa, sillä kilpailukykyyn nimissä halutaan ohjata rahoitusta yhä enemmän perinteiseen teollisuuteen, höllentää valtiontukia, vahvistaa eurooppalaista etusijaa julkisissa hankinnoissa sekä asettaa ehtoja ulkomaisille investoijille. Tästä on viitteitä myös komission antamissa aloitteissa. Taustalla on ajattelua, että EU:n kilpailukyky politiikan status quo ei riitä teollisuuden pitämiseksi kovassa kilpailussa Kiinaa vastaan.

Kriittistä, avointa ja rakentavaa keskustelua EU:n kilpailukykyyn suunnasta tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan. Käynnissä on erittäin merkittävä muutos.

EU:N RAHOITUSKEHYKSEN VALMISTELU VUOSILLE 2028–2034 ETENEE

Euroopan komissio antoi viime vuoden heinäkuussa ehdotuksensa EU:n seuraavaksi rahoituskehyykseksi (MFF), joka koskee vuosia 2028–2034. EU:n seuraavaa budjettia valmistellaan tilanteessa, jossa Euroopan kilpailukykyä, strategista autonomiaa sekä turvallisuutta on kyettävä vahvistamaan. Nämä priorisoinnit näkyvät myös rahoituskehyyksesityksessä. Rahoituskehyyksen rakennetta esitetään yksinkertaistettavaksi ja EU-rahoituksen vaikuttavuutta sekä tuloksellisuutta halutaan vahvistaa. Koheesiorahoituksessa siirrytään kansallisiin kumppanuusrahastoihin – niin kutsuttuihin kansallisiin kuoriin. Lisäksi Euroopan kilpailukykyä ja innovaatioita vahvistamaan esitetään perustettavaksi uusi kilpailukykyrahasto.

Hanna Kalenoja
johtava liikenneasiantuntija,
Keskuskauppakamari

Irlannin puheenjohtajakaudelle kohdistuu suuria odotuksia rahoituskehyyksineuvotteluiden edistämisen suhteen, sillä tavoitteena on saavuttaa sopu rahoituksen määrästä ja pääkysymyksistä tämän vuoden aikana. Osia rahoituskehyykseen liittyvistä asetuksista on myös tarkoitus saattaa trilogivaiheeseen asti. Koko rahoituskehyyks hyväksyttäneen kuitenkin vasta kesällä 2027, joten ratkaisevia neuvotteluja käydään myös Irlannin jälkeen alkavalla Liettuan puheenjohtajakaudella.

Neuvotteluissa MFF-rahoituskehyyksestä huomiota on yritysten näkökulmasta kiinnitettävä siihen, miten rahoitus painottuu kehyyksen eri osa-alueille, erityisesti kilpailukykyyn. Lisäksi kiinnostavaa on rahoituksen kokonaismäärä ja se, miten EU:n tulot muodostuvat, etenevätkö suunnitelmat EU:n omien varojen lisäämisestä.

Juuri ennen Irlannin puheenjohtajakauden alkua, edellinen puheenjohtajamaa Kypros toi neuvottelupöytään oman kompromissiesityksensä rahoituskehyksestä. Kyproksen kompromissiesityksessä rahoituskehysten kokonaistasoa on alennettu 33 miljardia euroa. Vähennys on kaksi prosenttia suhteessa komission esittämään rahoituskehyskokonaisuuteen. Kyproksen esityksessä leikkaukset on valitettavasti kohdennettu nimenomaan Euroopan kilpailukykyä vahvistavaan kilpailukykyrahastoon sekä Horisontti Eurooppa –tutkimusohjelmaan.

Euroopan komission alkuperäisessä esityksessä EU:n seuraavan, vuosien 2028–2034 rahoituskehysten kokonaismääräksi esitetään ennätyskellisen suurta, lähes kahden biljoonan euron budjettia. Esitetty budjetti on 1,26 prosenttia EU:n bruttokansantulosta. Edellisellä kaudella budjetti oli nykyrahassa noin 1,2 biljoonaa euroa, mutta koronapandemian aikainen elpymisväline (Next Generation EU) huomioon ottaen budjetti oli edelliselläkin kaudella noin kaksi biljoonaa euroa.

Vaurauden, sosiaalisen ja alueellisen koheesion, maatalouden ja turvallisuuden edistäminen on uudessa rahoituskehyksessä kohdennettu kumppanuusrahastoon, jonka osuus tulevasta budjetista on komission ehdotuksessa noin 870 miljardia euroa. Kumppanuusrahaston lisäksi koheesiota tuetaan muun muassa sosiaalisella ilmastorahastolla sekä Interreg-ohjelmalla.

Euroopan kilpailukykyä tukevista instrumenteista tärkeimpiä ovat kilpailukykyrahasto, Horisontti Eurooppa –puiteohjelma ja Verkkojen Eurooppa (CEF) –ohjelma. Kilpailukykyyn panostettaisiin kehyskaudella komission ehdotuksessa lähes kuusisataa miljardia euroa.

Globaali Eurooppa –ohjelma kanavoi EU:n varoja strategisiin painopisteisiin Euroopan kumppaneiden tarpeiden ja unionin intressien mukaisesti. Sillä myös tuetaan ehdokasmaita niiden tiellä kohti EU-jäsenyyttä ja edistetään vakautta unionin naapurimaissa. Globaali Eurooppa jatkaa unionin tukea Ukrainalle ja edesauttaa unionin toimia Lähi-idän konfliktien ja niiden jälkiseurausten kaltaisiin haasteisiin vastaamiseksi. Vahvempien kumppanuuksien rakentamiseen muun maailman kanssa esitetään kahtasataa miljardia euroa.

Kilpailukykyrahasto ja Horisontti Eurooppa

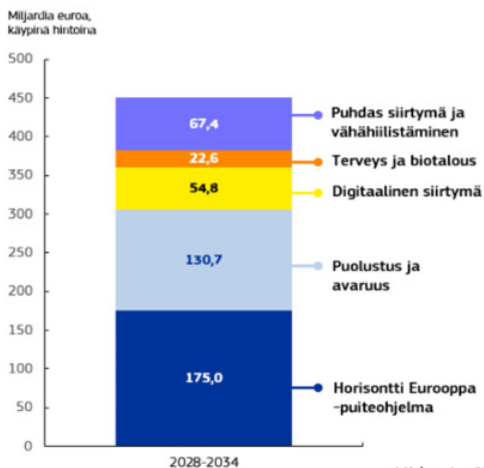
Euroopan on vahvistettava globaalia kilpailukykyään, innovaatiopolitiikkaansa, strategista autonomiaansa sekä puolustuskykyään ja edistettävä energiantuotannon ilmastovaikutuksia vähentävää energiasiirtymää. Näiden tavoitteiden

edistämiseksi on tulevan kehyskauden rahoitusohjelmaan viritetty aiempaa vahvempina rahoitusinstrumentteina Euroopan kilpailukykyrahasto ja Horisontti Eurooppa -ohjelma, jotka tukevat kilpailukykyä, innovaatioita ja tuottavuuskasvua.

Euroopan kilpailukykyrahasto kokoaa useita erilaisia rahoitusinstrumentteja yhteisen sateenvarjon alle ja yhdistää ne laajemmaksi ohjelmaksi. Rahaston tarkoituksena on auttaa kaventamaan EU:n innovaatiokuilua sen tärkeimpiin globaaleihin kilpailijoihin nähden, vähentää Euroopan riippuvuutta kolmansista maista ja parantaa Euroopan talouden kilpailukykyä. Rahasto ohjaa EU:n investointeja Euroopan kilpailukykyyn kannalta strategisiin teknologioihin ja toimialoihin. Rahasto hyödyntää myös yksityisiä investointeja, jotta rahoitukselle saataisiin mahdollisimman suuri vaikuttavuus.

Kilpailukykyrahasto painottuu (1) puhtaaseen energiasiirtymään, (2) terveyden, bioteknologian, maatalouden ja bionalouden tukemiseen, (3) digitalisaation tukemiseen sekä (4) resilienssin, turvallisuuden, puolustusteollisuuden ja avaruusteknologian tukemiseen. Valitut painotukset ovat Euroopan tulevaisuuden kilpailukykyyn – ja myös Suomen – vahvuuksien, kannalta osuvia. Kilpailukykyrahastossa tulee painottaa markkinaehtoista ja teknologianeutraalia puhtaan energiasiirtymän lähestymistapaa, jossa haetaan ilmasto- ja luontohaittojen vähentämiseen tehokkaimpia ratkaisuja. Suomen kannalta on tärkeää, että tekoälyratkaisut, suurteho- ja kvanttilaskenta, siruteknologia ja 6G-teknologia nähdään murrosteknologioina, joiden kehitystä tuleva rahasto tukee.

Euroopan kilpailukykyä tukevalle Euroopan kilpailukykyrahastolle ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelmalle ehdotettu budjetti (EU-komissio 2025)

* Kokonaisuudessaan sisältyy 11 mrd. InvestEU-rahoitusvälineelle

EU:n tutkimusrahoitus on avannut suomalaiselle tutkimukselle merkittävästi uusia kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia. Suomalaiset tutkimusyhteisöt ja elinkeinoelämä ovat osallistuneet aktiivisesti EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmiin. Jäsenmaiden TKI-toiminnan voimavarojen yhdistäminen vahvistaa rahoituksen innovaatiovaikutusta ja parantaa tutkimuksen tuottavuutta ja kilpailukykyä.

Yritysten kannalta on tärkeää, että erilaisten takausten ja lainotuksen osuutta painotetaan rahoitusinstrumenttien välisessä työnjaossa. Esimerkiksi EU-Invest-ohjelman lainoja, pääomaa ja takauksia monipuolisesti sisältävät rahoitusinstrumentit nopeuttavat yksityisten ja julkisten investointien etenemistä. Innovaatio-rahituksen tulisi suorien tukien sijasta painottaa ensisijaisesti tutkimustulosten kaupallistamiseen tähtääviin laina- ja takausinstrumentteihin, jotka soveltuvat myös pienten ja keskisuurten kasvuyritysten tarpeisiin.

EU:n teollisuuspolitiikan ei tulisi ruokkia jäsenmaiden välistä valtiontukikilpailua ja rapauttaa sisämarkkinoiden toimintaa. Kilpailukykyrahaston tulisi liennyttää valtiontukikilpailua ja parantaa sisämarkkinoiden toimintaa. On tärkeää, että Suomi nostaa esiin reilun kilpailuympäristön merkityksen kilpailukykyrahaston jatkovalmistelussa.

Euroopan neuvosto on kesäkuussa 2026 hyväksynyt komission ehdottamat Euroopan kilpailukykyrahaston suuntaviivat ja trilogien käynnistyminen odottaa vielä parlamentin kantaa.

Kansallinen kumppanuusrahasto

Kansallinen kumppanuusrahasto (NRP) kokoaa yhteen 14 olemassa olevaa rahastoa. Uusi rakenne parantaa rahoituksen johdonmukaisuutta ja ohjelmasuunnittelua ja siirtää EU-rahituksen painopistettä kansalliseen päätöksentekoon, sillä jäsenmaat päättävät EU-rahituksen sektorikohtaisesta jaosta osana kansallista kumppanuussuunnitelmaa (NRPP). Komission esitystä on tästä syystä myös kritisoitu, sillä sen on nähty hajauttavan yleiseurooppalaisia suuntaviivoja ja heikentävän yhtenäisiä EU-poliittisia toimintalinjoja.

Maatalous ja maaseutualueet ovat edelleen tärkeä kumppanuusrahaston painopiste, sillä ne vahvistavat EU:n strategista riippumattomuutta, ruokaturvaa ja kestävä kehitystä. Koheesiopolitiikalla edistetään yhtenäisempää Eurooppaa varmistamalla kaikille asuinpaikastaan riippumatta hyvät toimintaedellytykset. Kansallisten kumppanuussuunnitelmien tulee tukea kaikkia erityistavoitteita, joita

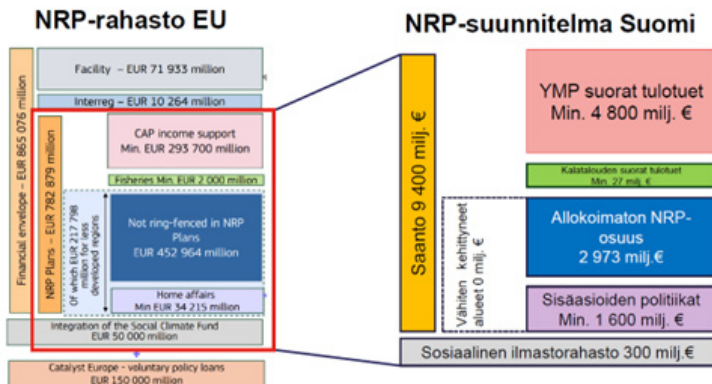
ovat kestävä vauraus, puolustus ja turvallisuus, sosiaalinen yhteenkuuluvuus, elämän laatu sekä perusoikeudet, tasa-arvo ja oikeusvaltioperiaate.

Kansallisen kumppanuussuunnitelman erityistavoitteet (työ- ja elinkeinoministeriö)

Suomen kansalliseksi saannoksi kumppanuusrahastosta on arvioitu noin 9,4 miljardia euroa seuraavalla kehyskaudella. Tästä noin puolet on korvamerkitty maataloustukiin. Suomi on suhtautunut varauksellisesti uuteen yhteiseen lainanottoon, kuten komission ehdotukseen politiikkalainoista (Catalyst Europe) osana kansallisia kumppanuussuunnitelmia. Yhteinen lainanotto siirtäisi maksuvastuuta tuleville sukupolville ja rajoittaisi jäsenmaiden finanssipoliittista liikkumavaraa.

Arvio kansallisen kumppanuusrahaston EU-rahoitusosuudesta (valtioneuvosto)

Kansallisen kumppanuusrahaston vielä kestäväää vaurautta ja kokonaisturvallisuutta koskevissa tavoitelohkoissa tulisi keskittyä kilpailukykyyn, innovaatioihin sekä vihreään ja digitaaliseen siirtymään, painottaen erityisesti kilpailukykyisten pienten ja keskisuurten yritysten sekä innovaatiojärjestelmien edistämistä. Kumppanuussuunnitelman tulisi edistää kasvua ja työllisyyttä sekä tasoittaa talouskehityksen alueellisia eroja. Kumppanuussuunnitelman kansalliset painopisteet tulisi kohdentaa erityisesti pk-yritysten kilpailukykyä parantaviin osa-alueisiin, joita ovat muun muassa kasvuyritysten investointituet, investointi- ja rahoitusneuvonta (muun muassa takausohjelmat), digitalisaatioon ja tekoälyyn liittyvät investoinnit sekä osaavan työvoiman saatavuus.

On tärkeää, että kansallisesta kumppanuussuunnitelmasta voidaan rahoittaa liikenneverkon kehittämisen kannalta tärkeitä TEN-T kattavan verkon investointeja, sillä Verkkojen Eurooppa -rahoitus (CEF) painottuu jatkossa TEN-T-ydinverkon kehittämiseen. Suomen TEN-T-ydinverkko on verrattain suppea, ja Suomi menettää mahdollisuuksia kohdentaa liikenneverkon kehittämiseen EU-rahoitusta, mikäli kattavan verkon investointeja ei sisällytettäisi kansalliseen kumppanuussuunnitelmaan.

Kumppanuussuunnitelman kansallinen valmistelu ei vielä ole edennyt. Kansallinen valmistelu on keskittynyt ennen kaikkea suunnitelman hallinnolliseen toteutukseen, josta ei vielä ole yksimielisyyttä. Suunnitelman laatiminen alkanee syksyllä, mutta tärkeimmät linjaukset tehdään todennäköisesti vasta seuraavalla hallituskaudella. Kansallisen kumppanuussuunnitelman painotuksista tulisi tehdä parlamentaariset linjaukset, jotta suuntaviivat eivät muuttuisi hallituskausien välillä.

Verkkojen Eurooppa -rahoitusinstrumentti

Verkkojen Eurooppa (CEF) on ollut Suomelle edellisinä kehyskausina tärkeä EU-rahoitusmekanismi. Suomen saamasta CEF-rahoituksesta noin kahdeksankymmentä prosenttia on liikennesektorille ja noin kaksikymmentä prosenttia energiasektorille kohdennettua rahoitusta. Onkin erittäin tärkeää, että myös seuraavaan kehykseen sisältyy liikenne- ja energiainfran kehittämiseen suunnattu erillinen rahoitusinstrumentti. Ilman erillistä liikenteeseen suunnattavaa rahoitusinstrumenttia jäsenmaiden välisten yhteyksien ja energiaverkkojen kehittäminen ei ole mahdollista.

Komissio on liikennesektorin CEF-rahoituksen budjetin kasvattamista yli kaksinkertaiseksi ja painotusta rajat ylittäviin hankkeisiin ja sotilaalliseen liikkuvuuteen. Liikenteeseen ja sotilaalliseen liikkuvuuteen ehdotetaan 45,6 miljardin euron

budjettia, josta sotilaallisen liikkuvuuden osuus olisi 15,7 miljardia euroa. Energiasektorin investointeihin on budjetoitu 26,5 miljardia euroa. Liikennesektorin CEF-rahoituksen kasvu on toivottavaa, sillä Euroopan laajuisen TEN-T-verkon kehittämisen on seuraavan viidentoista vuoden aikana arvioitu EU-maissa edellyttävän yli kahdeksansadan miljardin euron investointeja.

Komission esille nostamissa CEF-ohjelmassa on otettu huomioon talvimerenkulun vaatimukset ja pohjoisen ulottuvuuden asettamat erityisvaatimukset. Suomen ulkomaan kuljetusten huoltovarmuuden ja vientiteollisuuden kilpailukyvyyn kannalta on erittäin tärkeää, että CEF-rahoitusta voidaan käyttää tuleviin jäänmurtajinvestointeihin.

Tärkeä uudistus on myös tuen enimmäisosuuden nostaminen: jatkossa CEF-tuen enimmäisosuus olisi suunnittelulle ja rakentamiselle yleisesti viisikymmentä prosenttia, kun nykyisin rakentamishankkeissa osuus on ollut enimmillään kolmekymmentä prosenttia. Hankkeiden toteuttamiseen saatava CEF-rahoitus vaatii jatkossakin myös kansallista rahoitusta. Suurten raidehankkeiden kannalta tilanne on haastava, sillä julkisen talouden suunnitelman mukainen rahoituskehys on niukka.

Satamien ja niiden maaliikenneyhteyksien merkitys on Suomelle jatkossakin olennaisen tärkeä, vaikka kiinteä läntinen tai eteläinen yhteys toteutuisikin. Suomen kannalta on tärkeää, että myös satamien takamaayhteydet TEN-T-ydinverkolla ovat rahoituksen piirissä, sillä Suomen haasteena yleisen liikennerahoituksen osalta on sijainti unionin itälaidalla, jossa EU:n sisäisiä rajat ylittäviä maayhteyksiä on Pohjois-Suomessa. Verkkojen Eurooppa -asetuksen liitteessä kuvattujen tärkeiden rajat ylittävien hankkeiden joukkoon on tärkeää nostaa Uumaja-Oulu-yhteyden lisäksi myös Suomen muut ydinverkkokäytävän osat, sillä ne palvelevat Suomen TEN-T-satamaverkkoa ja rajat ylittäviä yhteyksiä merialueiden kautta.

Kansainvälisten yhteyksien kehittämiseksi Suomi tarvitsee määrätietoisesti yhdessä muiden Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa muodostettavan vision maita yhdistävän TEN-T-verkon rakentumisesta. Esillä olleet kiinteät yhteydet, kuten Tallinnan tunneli, Vaasan ja Uumajan välinen yhteys tai Turun ja Tukholman välinen yhteys ovat mittavia investointeja, jotka vaativat toteutuakseen vuosikymmeniä. Koska yhteinen näkemys läntisen ja eteläisen yhteyden priorisoinnista puuttuu, mahdollisuudet kansainvälisen saavutettavuuden parantamiseen tähtäävään EU-rahoitukseen rajoittuvat tällä hetkellä lähinnä sotilaallisen liikkuvuuden hankkeena etenevään Rail Nordicaan. Jotta läntisen tai eteläisen yhteyden

suunnittelussa ja toteutuksessa olisi mahdollista edetä, vaihtoehtoiset yhteydet tulisi arvioida ja priorisoida.

CEF-asetuksesta muodostettiin jäsenmaiden ministerineuvostossa alustava kanta viime joulukuussa. Ministerineuvosto ehdotti eurooppalaisten kansainvälisten käytävien joukkoon Suomelle tärkeinä lisäyksinä Varsova–Helsinki–Tampere-yhteyttä ja Tukholma–Turku–Helsinki-yhteyttä. Kyprokselta odotetaan vielä puheenjohtajakautensa loppuksi ehdotusta CEF-ohjelman budjetista, johon oltaisiin ennakkotietojen perusteella ehdottamassa hyvin maltillista leikkausta. Jäsenmaiden ministerineuvoston kannassa ei noussut esille suuria paineita CEF-budjetin supistamiselle.

EU-parlamentin valiokunnissa CEF-ohjelman tulevaisuutta käsitellään heinäkuussa. Parlamentti äänestää syyskuussa kannastaan komission ehdotukseen. On todennäköistä, että CEF-asetus etenee trilogivaiheeseen vielä Irlannin puheenjohtajakauden aikana.

EU INC. – UUSI EU-YHTIÖMUOTO KANSALLISTEN YHTIÖMUOTOJEN RINNALLE

Komissio julkaisi maaliskuussa ehdotuksensa niin sanotun 28. yhtiöoikeudellisesta regiimistä. Ehdotuksen tarkoituksena on luoda kansallisten yhtiömuotojen rinnalle uusi eurooppalainen yhtiömuoto: EU Inc. Ehdotuksen tavoitteena on muun muassa edistää ja sujuvoittaa yritystoiminnan aloittamista, rahoituksen hakemista ja saamista sekä jäsenvaltioiden rajat ylittävää liiketoimintaa.

Komission ehdotuksen taustalla on Enrico Lettan ja Mario Draghin raporteissa^{1,2} ilmaistu huoli EU-jäsenvaltioiden yrityslainsäädännön eroavaisuuksien negatiivisista vaikutuksista esimerkiksi jäsenvaltioiden rajat ylittävään liiketoimintaan, yritysten rahoituksen saatavuuteen ja kasvumahdollisuuksiin sekä koko EU:n kilpailukykyyn. Asetusehdotus sisältää pääosin tavanomaisia yhtiöoikeudellisia säännöksiä, mutta siihen sisältyy myös muun muassa verotukseen, maksukyvyttömyysmenettelyyn ja työoikeuteen liittyviä säännöksiä.

Yhtiöoikeuden näkökulmasta komissio ehdottaa varsin joustavaa sääntelyä. Ehdotus tukeutuu monelta osin sopimusvapauteen ja antaa mahdollisuuden määrätä laajasti eri seikoista yhtiöjärjestyksessä. Tämä luo joustavuutta ja jättää tilaa markkinakäytäntöjen

Ville Kajala

johtava asiantuntija, yhtiö- ja arvopaperimarkkinaoikeus, Keskuskauppakamari

Tomi Viitala

johtava veroasiantuntija, Keskuskauppakamari

1 Enrico Letta: Much more than a market. Speed, security, solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens, <https://www.consilium.europa.eu/me-dia/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>

2 Mario Draghi: The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe. https://commission.europa.eu/topics/strengthening-european-competitiveness/eu-competitiveness-looking-ahead_en

kehittymiselle. Monet yksityiskohdat jäävät kuitenkin edelleen kansallisen yhtiöoikeuden varaan, mikä valitettavasti voi heikentää sääntelyn selkeyttä ja ennakoitavuutta sekä luo EU-yhtiömuotoon kansallisia eroavaisuuksia.

EU Inc:n pääomarakenteen osalta komissio ehdottaa Suomen sääntelyä vastaavaa mallia, jossa yhtiö voidaan perustaa ilman osakepääomaa ja osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Ehdotus mahdollistaa myös joustavat oman ja vieraan pääoman ehtoiset rahoitusmahdollisuudet, mikä on hyödyttävä erityisesti kasvurahoitusta hakevia yhtiöitä.

Komission tavoitteena on, että neuvosto ja Euroopan parlamentti pääsisivät ehdotuksesta sopuun nopeasti. Ehdotukseen sisältyy kuitenkin eräitä vähemmistöosakkeenomistajien ja velkojien suojan kannalta ongelmallisia elementtejä, mitkä saattavat venyttää neuvotteluja.

Ehdotuksen vaikutukset suomalaisiin yhtiöihin

Suomen yhtiöoikeudellinen sääntely on jo valmiiksi varsin joustavaa, eikä kansallinen sääntelykehikko aiheuta juurikaan paineita uuden EU Inc.-yhtiömuodon käyttöönottoon suomalaisissa yrityksissä. Tilanne ei ole läheskään sama kaikissa jäsenvaltioissa, mistä syystä EU Inc.-sääntelykehikon joustavuus voi näyttäytyä houkuttelevana monessa muussa EU-jäsenvaltiossa. Yhtiömuodon laajamittainen hyödyntäminen edellyttää kuitenkin, että sääntelyssä saavutetaan riittävä tasapaino joustavuuden, ennakoitavuuden sekä vähemmistöosakkeenomistajien ja velkojien suojan näkökulmasta.

Jos uusi yhtiömuoto alkaa EU-tasolla yleistyä, suomalaiset yritykset voivat hyödyntää sitä esimerkiksi laajentaessaan toimintaansa muihin EU-maihin tai hakiessaan kasvurahoitusta. Sikäli kuin asetukseen jää viittauksia kansalliseen yhtiöoikeuteen, suomalaiset yhtiöt voivat samalla hyötyä Suomen hyvin toimivasta ja joustavasta osakeyhtiölainsäädännöstä.

Miten EU Inc:iä verotettaisiin?

Komission ehdotus ei sisällä yhtenäisiä säännöksiä EU Inc:n verotuksesta. Keskeisenä syynä tälle lienee se, että verotussääntöjen yhdenmukaistaminen on edelleen jäsenvaltioiden yksimielisyyden takana ja niiden mukaan ottaminen hankaloittaisi merkittävästi koko hankkeen etenemistä lainsäädännöksi.

Käytännössä verotuksella voi olla keskeinen merkitys sille, mihin valtioon EU Inc. perustetaan. Esimerkiksi Suomeen perustettava EU Inc. olisi Suomen yritysverolainsäädännön alainen vastaavaan tapaan kuin kotimaiset osakeyhtiötkin. Jos taas EU Inc. perustettaisiin esimerkiksi Irlantiin tai Viroon, sitä koskisivat Irlannin tai Viron yritysverosäännöt. Onkin mahdollista, että EU Inc:n toteutuminen johtaisi aiempaa kovempaan yritysverokilpailuun erityisesti start-up- ja kasvuyrityksistä. Keskeisiä kilpailukykytekijöitä EU Inc:eistä kilpailtaessa voivat olla yhteisöverokanta, tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toimintaan kohdistuvat verokannustimet sekä joustavat tappioiden käyttömahdollisuudet.

Pelkäsi verosuunnitteluvälineeksi EU Inc:iä ei kuitenkaan ole tarkoitettu. Vaikka EU Inc:in tavoitteena on sen helppo perustaminen mihin tahansa jäsenvaltioon, verotuksessa ratkaisevaa on se yhtiön toiminnan johtaminen ja harjoittaminen. Pelkkä yhtiön muodollinen perustaminen tiettyyn jäsenvaltioon ei yleensä ole riittävää sille, että verotusoikeus yhtiön tuloihin olisi perustamisvaltiolla.

Toisaalta EU Inc:in perustamisella ei myöskään voi välttyä siltä, että eri EU-jäsenvaltioissa toimintaa harjoitettaessa verosääntely voi huomattavasti poiketa toisistaan esimerkiksi veronalaisen tulon laskennan, sovellettavan verokannan ja tappiontasasäännösten osalta. Komission jo aiemmin tekemän niin sanottua kotivaltioverotusta (Home State Taxation) koskevan ehdotuksen mukaan yritykset voisivat saada mahdollisuuden soveltaa vain yhtiön tai konsernin pääkonttorin asuinvaltion laskentasäännöksiä muissa EU-jäsenvaltioissa harjoitettavasta toiminnasta saatujen veronalaisen tulojen laskennassa. Tämä voisi helpottaa eri verosäännöistä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa EU:ssa. Kotivaltioverotusta koskevan ehdotuksen toteutuminen on kuitenkin näillä näkymin hyvin epätodennäköistä.

Vaikka EU Inc:in verotus jäisi edelleen jäsenvaltioiden kansallisesti säänneltäväksi, EU-komission ehdotukseen sisältyy määräyksiä työntekijöiden osakeoptioiden (ns. EU-ESO, EU Employment Stock Option) verotuksesta. Ehdotuksessa tarkemmin säännellyistä EU-ESO optio-oikeuksista saatujen tulojen verotusta lykätään, kunnes optio-oikeuksia käyttäen saadut osakkeet luovutetaan. Lisäksi edellytetään, että veronalainen tulo määritetään osakkeiden luovutushetken käyvän arvon ja osakkeiden hankintamenon erotuksena. Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että eri jäsenvaltioissa asuvien EU Inc:in työntekijöiden verotus ei muodostuisi esteeksi työsuhdeoptioiden käyttämiselle. Nykyisin osakeoptioiden verotusperiaatteet eroavat huomattavasti ri jäsenvaltioiden välillä ja siten vaikeuttavat työsuhdeoptioiden käyttämistä työntekijöiden houuttelemiseen ja sitouttamiseen. Suomessa

työsuhdeoptioista saatu etu verotetaan ansiotulona jo siinä vaiheessa, kun työsuhdeoptio käytetään osakkeiden hankkimiseen. Hallituksen kevään 2026 kehysriihipäätöksen mukaisesti sääntelyä on kuitenkin tarkoitus muuttaa siten, että verotusajankohta lykättäisiin osakkeiden luovutushetkeen. Komission ehdotuksella ei puututtaisi siihen, kohdellaanko työsuhdeoptioista saatua tuloa ansio- vai pääomatulona. Todennäköistä on, että EU-ESO ja muista työsuhdeoptioista saatua etua verotetaan Suomessa jatkossakin ansiotulona.

KESKUS- KAUPPAKAMARI

Keskuskauppamari
PL 1000, Alvar Aallon katu 5 C, 00100 Helsinki | puh. 09 4242 6200
keskuskauppamari@chamber.fi | ✉@K3FIN
kauppamari.fi